

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

Cap. 7. Hieronymus libros Dialogorum contrà Pelagium scribit. Hæreticus Hierosolymnis à Joanne Episcopo examinatur. Iansenii ballucinatio notata. Orosii apologia de libertate arbitrii defenditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

explicationem (quæ quidem volumina adveniente Quadragesimâ abs se inchoata testatur) addiditque duos ad Hieronymum libros; tertium ad Orosium; cui, inquit, *ut ad Hieronymum quoque pergeret, persuasit.* Et postea: *Scripti, inquit, etiam grandem quandam librum adversus Pelagii hæresim cogentibus nonnullis fratribus, quibus contra gratiam Christi opinionem perniciosissimam illi persuaserat.* At Orosius mense Julio anni sequentis erat Hierosolymæ, quod aperte constat ex his, quæ idem habet in Apologiâ, ut mox dicemus. Quare hoc anno eos libros à Sancto Doctore elucubratos compertum fit. Puto autem, Orosium Hipponæ solvisse hoc ipso anno, antequam Augustinus librum de Naturâ, & Gratiâ perfecisset; etenim secum illum in Asiam deportasset, ut Epistolam illam satis prolixam ad Hilarium datam ad ipsum Hieronymum detulit. Adde Orosium in confesso Hierosolymitano de libro de Naturâ, & Gratiâ dixisse: *Hoc Augustinus Episcopus Scriptis suis, sicut audistis exhorruit, hoc in ipsis nunc Pelagii scriptis suâ responsione condemnat.* Et Hieronymus, qui anno sequenti scripsit libros Dialogorum, cum mentionem fecisset trium Sancti Augustini librorum de Peccatorum mer. & rem. ait Pelagium alloquens: *Alios quoque specialiter tuo nomini culere dicitur.* Nempe librum de Naturâ, & Gratiâ, quæ quidem ab Orosio intellexerat.

CAPUT VII.

Hieronymus libros Dialogorum contra Pelagium scribit. Hæreticus Hierosolymis à Joanne Episcopo examinatur. Fanfani hallucinatio notata. Orosii Apologia de libertate arbitrii defenditur.

Anno 415. Augustinus anno 415. acri studio, ac continuato labore Davidicos Psalmos interpretabatur, quod opus anno superiori inchoaverat. Quam verò huic expositioni intentus incuberet ex his, quæ hæc de re in Epistolâ 102. ad Evodium scripsit, accipitur: *Ab his, inquit, me revocari, & retardari irruentibus de transverso quibuslibet questionibus nolo, ita ut nec libros de Trinitate, quos diu in manibus verso, nondumque complexi, modò attendere velim.* At quoties in illâ Psalmorum interpretatione argumentum poscit, divinam gratiam commendat, ac liberi arbitrii superbiâ comprimit, ut nec sic à Pelagianis impugnandis avocari poterit. Toto hoc anno in Oriente stylum morari necesse est; Pelagius enim uti hæreticus coram iudice non semel causam agere coactus, non unum profundæ calliditatis argumentum dedit.

Hieronymus tùm in Epistolâ ad Ctesiphontem commodius, se plura contra Pelagium scripturum spondisset, crebrâ amicorum exhortatione provocatus hoc anno libros Dialogorum tres adversus Pelagium emisit. Quò tamen illius verecundiæ parceret, Socratico more ex utraque parte, quod diceretur, vel dici posset, exponens, Attici, & Critobuli nomina induxit secum invicem disceptantium, ut & Catholicorum sententiæ, & adversariorum dicta exprimerentur majori, quâ fieri posset brevitate, ac claritate. Semel tantùm in procemio Pelagium, ut hæreseos restauratorem nominavit: *Jovinianus, ait, tuus, ò Pelagi, à te nunc hæresis suscitatur, Romanam fidem me absente turbavit.* Hinc Pelagius sui ipsius gloriâ Hieronymum morderi, atque invidiâ succendi dicitabat, ad se scriptis exagitandum, quod tum ipse Hieronymus in Prologo hujus operis, tum Augusti-

nus lib. 2. contra Julian. cap. 10. contestantur. Hosce Dialogos paulò antè Synodum Diospolitanaam, quæ hoc anno exeunte celebrata fuit, evulgavit, siquidem Orosius in Apologiâ, quam post Septembrem contra Pelagium emisit, hæc habet de Hieronymo: *Similiter & in libro, quem nunc scribit, collatâ in modum dialogi altercatione, confutat.* Idemque Hieronymus respondens literis Augustini per Orosium acceptis: *Certe, ait, in dialogo, quem nuper edidi, tuâ Beatitudinis, ut dignum fuerat, recordatus sum.* Orosius autem mense Decembri iter in Africam maturabat, ut dicemus, atque initio statim anni in Africam navigavit. Unde minùs exactè Batonius scribit, Hieronymum post Synodum Diospolitanaam Dialogos publicasse. De his Hieronymi libris testatur Julianus, Augustinum scripsisse Alexandriam: *Pelagium Scripturarum ab eo oppressum motibus arbitrium liberum vindicare non posse.* Lib. 4. Oper. imp. cap. 87. Suspicio eam Sancti Doctoris Epistolam datam fuisse ad Cyrillum. Porro in his libris toto Scripturarum Sacrarum campo Pelagianos insequitur, divinam gratiam commendans, atque vanam hæreticorum apathiam jugulans. De peccato originali suam tantùm in fine libri tertii sententiam posuit dicens, de illo argumento Augustinum scripsisse, undè novo fanè labori super sedendum arbitrabatur, ne sibi illud Horatii objectaretur: *In sylvam ne ligna feras,* aut enim diciturum se, inquit, eadem, quæ Augustinus, ex superfluo, aut si nova, à clarissimo ingenio occupata esse meliora. Quibus ad Augustinum voluminum commendationem nihil asserri potest illustrius. Illa tamen fuere primæ veluti Augustini contra Pelagianos velitationes; libris enim, quos Sanctus Doctor postea contra Julianum emisit, idem veluti triarii decertasse dicendus est, siquidem anteriora volumina sive vim argumentorum, sive doctrinæ subtilitatem spectes, longo superant intervallo. Hinc Hieronymus, licet diu superstes fuerit, ac suos hosce dialogos à Pelagio impugnatos videret, silentium servavit, uno tonante ex Africâ in Pelagianos Augustino. Imò cum hic scripsisset Hieronymo, an respondisset Anniani objectionibus, quibus scripta ad Ctesiphontem Epistola oppugnabatur, rescripsit Augustino: *Si autem Dominus vitam tribuerit, & notiorum habuerimus copiam, paucis lucubratiunculis respondebimus, non ut convincamus hæresim emortuam, sed ut imperitiam, atque blasphemiam ejus nostris sermonibus confutemus. Meliusque hoc faceret Sanctitas vestra, ne compellamur contra hæreticum nostra laudare.* Epist. 24. apud Aug. Nullam tamen responsonem elucubravit, sed intrâ Bethlehemiticæ rupis silentia sese continens, veluti intrâ castra emeritæ militiæ miles Augustinianæ contra Pelagianos pugnæ spectator usque ad obitum fuit, novis subindè literis Augustino victorias gratulatus. Posthac unus Augustinus Catholicam fidem contra novos illos Dogmatistas tutatus est. Nam licet in Africâ summâ in æstimatione ob sanctitatis, ac doctrinæ famam esset Aurelius Carthaginensium Antistes, ac totius Africæ Primas, hic tamen præsentè Carthagine Augustino silebat, unusque Hipponensis Episcopus ad populum declamabat, quod ex Sermone 14. de Verbis Apostoli supra ostendimus, & ipsemet Augustinus modestissimus vir his fatetur in Prologo Retractionum: *Tantumque mihi tributum est, ut ubicunque me præsentè loqui opus esset ad populum, rarissime tacere, atque alios audire permitterer.* Sed de his aliâs.

Cum Orosius in Asiam appulisset, Hieronymum

Ratim

statim adiit, euncta quæ Carthagine contra Cœlestium peracta fuerant, exponens, libros etiam de Peccatorum meritis, & remissione ab Augustino contra Pelagium elucubratos prodidit, literasque exhibuit, quas Sanctus Doctor nuper ad Hilarium in Siciliam miserat. Hæc ubi à Hieronymi amicis per Palæstinam vulgata sunt, Pelagii fides in suspicionem vocata est, neque enim viri cordatiores sibi persuadere poterant, Hieronymum, & Augustinum, quos veluti Christianæ Reipublicæ Consules Catholicus Orbis suscipiebat, Pelagium impugnantem suscepisse vera edocentem. Joannes Hierosolymitanus, quod Pelagium Catholicum credebat, ejus enim sententias de Cœlesti tantum noverat, ægrè ferebat hæc passim de nihilissimo sibi homine spargi, cum tamen pejus in dies audire illum post Orosii adventum ad Palæstinos animadverteret, ne suborta dissidia latius propagarentur, pluribus Hieronymo, multis etiam Pelagio ad stipulantes, coram toto Clero Hierosolymitano iudicio agere decrevit, placuitque Orosium acciri Hierosolymam, qui è vestigio advenit. Joannes eorundem urbanæ Synodo Orosium rogat, quæ in Africa adversus Cœlestium gesta sint, edisserat. Ille dum Cœlestium Carthagine ab Aurelio, aliisque Episcopis damnatum respondit, atque ex Africa au fugisse. Se verò discedente Augustinum Pelagii librum ab hujus discipulis ad eundem missum consutare, habere secum ejusdem Hipponensis Episcopi Epistolam, quam nuper in Siciliam ad novos hæreticorum conatus compescendos destinaverat, quam quidem Epistolam illis jubentibus legit. Accessit inde in consessum Pelagius interrogatur, doceret-ne ea, quæ Augustinus in Epistolâ ad Hilarium confutarat. Ille, ut erat impudentissimus, ac tunc subinsensio in Augustinum animo, respondit: *Ecquis est mihi Augustinus?* Cum verò universi conclamassent, blasphemasse in Episcopum, cujus industriâ hæresum monstros suffocatis toti Africæ expetita diu pacis dies affullerat, expellendumque ut hæreticum non modò ab illo conventu, verum etiam ab Ecclesiâ; Joannes sui auctoritate interpositâ iudicio rem decerni imperavit, & ne Pelagio quicquam rursus injuriæ in Augustinum excideret, esse se Augustinum dixit, liberè suam sententiam exponeret, rogavitque Orosium promerere, si quæ Pelagio objicienda arbitraretur. Ille docere Pelagium dixit, posse hominem esse sine peccato, & mandata Dei facillè custodire, si velit. Hæc quidem fassus Pelagius, cum tamen id non absque Dei gratiâ fieri posse asseveraret, non levis confusio exorta est. Instabat Joannes Orosio, ageret ac culatorum, se tunc iudicem futurum, cui Orosius: *Nos accusatores hujus non sumus, sed quid Fratres tui Patres nostri senserint, & decreverint super hac hæresi, quam nunc Laicus vulgò prædicat, intimamus.* Joannes, cum præmississet, Zachariam, & Elisabeth pronunciatos esse justos, divinam tamen gratiam ad vitæ sanctitatem servandam pernecessariam esse tribus sacrarum literarum testimoniis comprobavit. Illo turbabatur Orosius, quod Joannes olim Cotyphæus fuerat Origenianæ scholæ, quæ apathiam, seu impeccantiam, defendebat, atque eò quæ de Zacharia, & Elisabeth dixerat, referebat. *Quod quidem, inquit, ab Origene dictum, ab eo profertur compluribus nobis notum erat.* At Pelagium ex Origene suam doctrinam mutuasse, nulli dubium erat. Accedebat, quod Orosio cum Græcis per interpretem loquentem erat, quem Pelagianæ fidei esse cognoverant Possenius, Avitus, ac Dominus ex duce, qui sæpè vel

pravè interpretantem, vel plura supprimentem, vel alia ex aliis suggerentem consultaverant. Erat Avitus Presbyter Bracarensis ex Idatio in Chronico. Quare cum plura hinc inde dicta fuissent, nihil de Pelagio judicatum est, decretumque, rem integram ad Innocentium Pontificem deferri, in quam sententiam omnes pedibus ivere. Hic confessus habitus est Hierosolymæ exeunte Julio; nam Orosius testatur se post septem, & quadraginta dies Hierosolymam rediisse primâ eucaniorum die. Hoc festum verò ob dedicationem Martyrii celeberrimi templi à Constantino Magno extracti eâ in Urbe agebatur die 14. Septembris, de quo hæc recitat Nicephorus lib. 8. cap. 50. *Erat is decimus quartus mensis Septembris dies, qui ab eo tempore in Ecclesiâ Hierosolymitanâ quot annis publicè ab omnibus festus, & celebris agitatus est octo ex ordine diebus conventibus celebrandis, quibus diebus ex omni terrarum Orbis homines eò conveniunt, & ad festos conventus concurreunt, arcana sacra peracturi, & loca sancta cognituri.* De Martyrii consecratione latè agit Eusebius lib. 4. de Vitâ Constantiniana, & ex eo Baronius ad annum 335. *Pelagius, ejusque satellites Joannem convenientes plurâ in Orosium, qui novum Pelagii periculum molitus fuerat, congeriebant, tandemque in eam sententiam eundem traxerunt, ut crederet, Orosium asserere, nec per Dei gratiam homines esse posse sine peccato. Hinc cum primâ solemnitate die Orosius Joanni sacra peracturo adstitisset, acriter ab eodem ut hæreticæ doctrinæ assertor: repulsus gravem ignominiam tulit. Ille verò quò se defenderet, objectamque hærescos notam à se procul excuteret, paucos intra dies Apologiam edidit de libertate arbitrij inscriptam, in quâ gestis in Hierosolymitano consessu enarratis, sui defensionem prosecutus in unum Pelagium invehitur, ejusque Epistolam ad Demetriadem nuper in eadem primis omnium ventilat, modestè semper de Joanne locutus, ut dixerit: *Concedendum est magis, ut interpret errasse dicendo, quam Episcopus audiendo finxisse videatur.* Totam eam tropham in subdolum interpretis fidem devolvit.*

Hic Hierosolymitanus consessus coram Joanne, ac euncta, quæ ex Orosio hucusque diximus, non modò in dubium vocantur, sed à nonnullis Auctori Apologiam non Orosius, sed hæreticus quis Novatianus asseritur, quod Vvifellius Carmelita Tomo 2. Vindicarum lib. 3. sect. 5. tradit, nec dissentit Lezana Tomo 3. Anhal. Carmelitæ ad annum 415. Baronius nec vestigium quidem habet de hoc Pelagii examine à Joanne peracto. Jansenius mentitorem quandam illam Apologiam Orosio suppositisse fidenter pronunciat, timetque vir eruditus Aloysius Torellus Tomo 1. Sæculorum Augusti ad annum 415. num. 7. integram fidem inter tantam contradictorum turbam præstare. Mirum quomodò in re certissimâ Scriptores celeberrimi falli, ac fallere potuerint. Etenim euncta, quæ Orosius in illâ Apologia narrat, repetit quoque Sanctus Augustinus in libro de Gestis Pelagii, quæ sanè nisi ab Orosio accepisse credendus est. Omittò hic omnia, quæ ibi narrantur, optimè rei veritati ita congruere, ut nisi ab eorum temporum Scriptore, & gesta Pelagianorum optimè callente dici potuerint. Ibi enim libri eò usque à Sancto Augustino editi recensentur, Timasii, ac Jacobi conversio, librique Pelagianæ evulgatio proditur; insuper narratur Cœlestium ab Aurelio Carthagine damnatum aufugisse, Hieronymum id temporis libros Dialogorum elucubrasse, Pelagium nuper ad Demetriadem scripsisse,

scripsisse, recitatis ad verbum pluribus ejusdem Epistolæ verbis; sit mentio ibidem enceniorum, quæ quot annis Hierosolymæ celebrabantur, nihil in eadem apologiâ tractatæ de Synodo Diospolitana exeunte postea anno coactâ, quæ cuncta, aliave, si attentius considerata fuissent, Orosii apologia haud in dubium venisset, etiam si de hoc Pelagii examine Sanctus Augustinus siluisset.

Janenius hallucinatus est, existimans hunc confesum, de quo Orosius scribit, esse Synodum Diospoli habitam, cujus gesta cum ex Sancto Augustino habeamus, atque Orosium ibi minimè adfuisse Sanctus Doctor testetur, fieri nequit, inquit Auctor ille, vera esse, quæ de se Orosius in memoratâ Apologiâ narrat. Verùm Orosius scribit, se in confesum coram Joanne fuisse Hierosolymæ, non Diospoli: *Latebam ergo, ait, in Bethlehem traditus à Patre Augustino, ut timorem Domini discerem sedens ad pedes Hieronymi, inde Jerusalem vobis accersentibus vocatus adveni, dein in conventu vestro una vobiscum Joanne Episcopo præcipiente confedi.* Hujus verò priini examinis, quod Pelagius hoc anno coram Joanne Hierosolymitano subijt, præter Orosium testis est Augustinus Libro de Gestis Pelagii cap. 14. 15. 16. 17. & 30. Quæ legens Janenius putavit, intelligendâ esse de Synodo coactâ Diospoli, quæ ab hinc quinque mensibus, nempe ad finem anni habita est. Audiatur Augustinus cap. 14. *Etiâ hoc usus est testimonio Sanctus Joannes Hierosolymitanus Antistes Ecclesiæ, sicut interrogatus, quæ apud illum ante judicium Diospolitana gesta fuerant, Coepiscopi nostris, qui simul in illo judicio præsidebant, ipse narravit. Item: At enim, tunc quibusdam susurrantibus, & dicentibus, quod sine Dei gratiâ diceret Pelagius, posse hominem perfici, id est, quod superius dixerat, esse posse hominem sine peccato, culpam, inquit, super hoc etiam intuli, quia & Apostolus multum laborans sed non secundum suam virtutem, sed secundum Dei gratiam dixit &c. & cap. 15. Hæc narravit Episcopus Joannes audiente Pelagio, qui postet honorifice dicere, fallitur sanctitas tua, non bene meministi &c.* Vides à Joanne gesta nonnulla fuisse antè judicium Palestinum? Quod autem hæc paulò antè Synodum peracta sint, audi eundem cap. 17. *Sed si forte, loquitur de Pelagio, illud jam dudum à Sancto Joanne narratum cogitare, vel meminisse non potuit, recentissimam suam responsionem reciperet, & quæ paulò antè de Cælestio sibi objecta anathematizaverit, adverteret.* Joannem verò amarulento fuisse in Orosium animo, patet ex iis, quæ de ipsomet absente idem retulit postea Diospoli in Synodo. Eundem etiam ab interprete deceptum tradit idem Augustinus cap. 16. hæc scribens: *Nam quidquid dixit Joannes Episcopus de absentibus Fratribus nostris, sive Coepiscopis Erote, & Lazaro, sive de Presbytero Orosio, sive de aliis, quorum ibi non sunt nomina expressa nempe Avito, Passerio, ac Domino ex duce, credo quòd intelligat ad eorum præjudicium non valere; Si enim præsentibus essent, possent eum fortasse, absit ut dicam, convincere de mendacio, sed fortè commemorare, quòd fortè fuisset oblitus, aut in quo eum sefellere latinus interpret.* Quibus apertè confirmantur, quæ de Joanne in apologiâ Orosius narrat.

Cæterum huic apologiæ nonnulla asuta leguntur desumpta ex libro Augustiniano de Naturâ, & Gratiâ, adeoque imperitè, ut hæc inibi scribantur: *In libris, quos ad Marcellinum scripsi, sicut potui, explicare curavi.* Cum Marcellinus occisus fuerit, antequam Orosius in Africam appelleret, & Augustinus librum de Naturâ, & Gratiâ elucubraverit

profecto paulò ante in Palestinam Orosio, uti ex Epist. 102. ad Evodium patet. Quare si Orosiana apologiâ infarta eximantur, integrum suo auctori opus adscribetur. Legatur Vossius lib. 1. Hist. Pelag. cap. 6. ubi capita designat, quæ librorum vitio in memoratam apologiam irreperunt. Hic liber vulgò inscribitur apologia de libertate arbitrii, cum tamen ibidem Orosius se potiùs, ac divinam gratiam defendat contrâ Pelagium, qui pro libertate arbitrii supra gratiam erigendâ decertabat. Et quidè alium titulum ab Orosio in apologetico inscriptum facillè suspicor, sed de hoc alii judicent.

CAPUT VIII.

*Pelagius in Synodo Diospolitana subdole absolutio-
nem suffuratus in Hieronymum scrip-
tus, atque injuriis debacchatur.*

Interea Eros, ac Lazarus Episcopi Gallicani fuis ab Ecclesiis pulsi, cum Apostolica Sedes utriusque depositionem ratam haberet, in Orientem transfretarant, ut illius regionis Antistitem suffragia corrogarent; ubi verò in Palestinam venientes Pelagii conatus intellexere, de Orthodoxâ pietate, ac religione solliciti libellum contrâ eundem hæreticum, ejusque socium Cælestium Eulogio Cæsareensi Palestinorum Prælati dederunt, à quo Synodus etiam indicta fuit Liddæ, quæ id temporis Diospolis dicebatur. Quatuordecim illuc Episcopi convenere, quorum nomina exhibet Augustinus lib. 1. contrâ Jul. cap. 5. nempe Eulogius Synodi Præses, Joannes Hierosolymitanus, Ammonianus, Porphyrius, Eustonius, Porphyrius, Fidas, Zosimus, Zoboenus, Nimphidius, Cromatius, Jovinus, Eleutherius, & Clematius. Accitus est ad Synodum Pelagius, Eros verò, ac Lazarus propter unius ægritudinem non interfuere, absuit etiam Orosius, qui iter in Africam parabat. Errores unus & triginta Pelagio à Patribus ex accusatorum libello objecti sunt, quos fusius recitat Augustinus in libro de gestis Pelagii. Cum verò nullus ex adverso accusator instaret, facillè negotio Hæreticus Synodo imposuit, nam cum ejusdem liber latino sermone contextus per interpretem Græcis judicibus exponeretur, & ipse Pelagius Græcè interloqueretur, ejusdem hæses quibusdam ab ipso verborum circumlocutionibus vestita non adeò deformes Patribus visæ sunt, ut Pelagius publico anathemati subjiciendus judicaretur. Subdolas illius artes paucis perstringit Innocentius Papa in Epistolâ ad Africanos, quæ 96. est apud Augustinum. *Objecta, inquit, partim ille vitando suppressit, partim multa in se verba retorquendo tota obscuritate confudit, aliqua magis falsis argumentis, quàm verâ ratione, ut ad tempus poterat videri, purgavit negando, alia falsâ interpretatione vertendo.* Tantò enim, ut ait Augustinus, judices sefellit occultius, quantò exposuit illa versutius; Damnâvit enim Pelagius dicentes, Adam sibi soli, & non generi humano suo peccato nocuisse, at versipellis vulpecula cæteris Adam obfuisse non transfusione, sed exemplo delicti sentiebat. Item illos rejecit, qui dicerent, infantes in eo statu esse, in quo fuerat Adam antè peccatum, quòd ille præcepti capax fuerit, isti non sint, non verò, quòd dicerent, infantes esse innocentes, sicut fuit Adam ante peccatum. Hæc posuimus ex Augustino lib. 1. contrâ Jul. ca. 5. ut unam, vel alteram Pelagianæ versutis lineam monstrarem.